

<https://doi.org/10.47100/conferences.v1i1.1098>

## AS A MAIN METHOD OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES TO CHILDREN

Murodova M.H

O`zMU 2-bosqich magistranti

Djafarova D.I

dots, ilmiy rahbar

**Annotatsiya.** Maqolada turli mualliflarning o'yinni o'quv jarayonida o'quvchilarning bilim faolligini faollashtiradigan va shu tariqa ta'lim jarayonini samarali qiluvchi bir ta'lim usuli sifatida belgilashga oid ilmiy yondashuvlari o'rganilgan.

**Kalit so'zlar:** o'yin, o'yin usuli, chet tillarini o'rgatish.

**Аннотация.** В статье рассматриваются научные подходы разных авторов, определяющие игру как метод обучения, активизирующий познавательную активность учащихся в процессе обучения и тем самым повышающий эффективность учебного процесса.

**Ключевые слова:** игра, игровой метод, обучение иностранному языку.

**Annotation.** The article examines the scientific approaches of various authors, defining play as a teaching method that activates the cognitive activity of students in the learning process and thereby increases the effectiveness of the educational process.

**Keywords:** game, game method, teaching a foreign language.



Zamonaviy o'qituvchining uslubiy ko`nikmalari chet tilini o'qitishning turli uslub va yondashuvlariga egaki, ko'pincha ular qisqa vaqt ichida eng yaxshi natijaga erishish uchun qaysi usulni qo'llash kerak ekanligi haqidagi tanlovga tez-tez bilan duch kelishadi. O'quv jarayonida o'yinlardan foydalanish odatiy bo'lmagan o'qitish usuli bo'lib, aksincha, darsga qiziqarli qo'shimcha sifatida bo'lgan usullarni nazarda tutadi. Shu sababdan zamonaviy o'qituvchilarning o'qitish amaliyotida o'yinlar tobora mustahkam o'rnashib bormoqda. O'yinlarga asoslangan o'qitish uslublariga bo'lgan qiziqish juda o'rinli. Bu bir qator aniq sabablar bilan ko'rsatilgan:

-Birinchi, zamonaviy dunyo sharoitida o'qituvchiga o'quv jarayonini optimallashtirishga yordam beradigan usullar kerak. Bu o'quvchilarning mavzuga qiziqishini uyg'otish, shuningdek, ularning ilmiy faoliyatini faollashtiruvchi bir vosita bo'lib xizmat qilishi ham zarurligini ko'rsatadi. O'yinlar ana shunday vositalardan biridir. Bu yerda o'yinlar o'quvchilarning yoshi va psixologik xususiyatlari bilan bog'liq bo'lishi kerakligini ta'kidlash kerak. O'qituvchi ma'lum bir yoshga mos keladigan o'yinlarni tanlashi lozim. Aks holda o'quvchilarning "teskari" reaksiyasi (o'rta maktab o'quvchilari o'yinlarni masxara qilishi, kichik yoshdagilariga esa juda qiyin tuyulishi) paydo bo'lishi mumkin.

-Ikkinchi, chet tili o'qituvchisi uchun asosiy masala og'zaki nutqni o'rgatish (chet tilida muloqot). Chet tilini o'rganayotganda talaba bu shunchaki maktab mavzusi emas, balki tug'ilganidan boshlab foydalanadigan ona tiliga o'xshash aloqa vositasi ekanligini bilishi kerak. Bunday holda, o'yinlar aloqa uchun zarur bo'lgan ko'nikma amaliyotini yaratadi. Bu chet tilini o'qitishda boshlang'ich nuqtadir. Shuningdek talabalarga o'rganilayotgan tilning amaliy ahamiyatini tushunishga yordam beradi.

S.A. Muxiddinova bolalarni faolligini rag'batlantirishning turli xil usullari mavjudligini, ammo eng samaralilari o'yinlar ekanini ta'kidlaydi. U ijodkorlik va qiziqishni yanada kuchaytiradi. Psixologik nuqtai nazardan, o'yin faoliyati kichik yoshdagi o'quvchilar orasida yetakchi o'rinni egallaydi. Chunki ularning hayotining asosiy qismi ushbu faoliyat turi bilan kechadi. O'rganishning dastlabki bosqichida



chet tili darslari o'rta va yuqori bosqichlarga nisbatan o'yinlar bilan boyiganligi ayni maqsadga muvofiqdir.

O'yin faoliyati diqqat, xotira, fikrlash, tasavvur kabi barcha bilim jarayonlarining mexanizmlariga ta'sir qiladi. Shu bilan birga, ushbu mexanizmlarning yoshga bog'liq o'zgarishlarini hisobga olgan holda o'quv jarayonini tashkil etishni taqozzo etadi.

S.G. Beglaryanning ta'kidlashicha, o'yinlar inson, xususan, bola qobiliyatlarining to'liq va chuqur namoyon bo'lishi uchun sharoit yaratadi. Bu o'quvchilarning umumiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ularning o'zini anglashiga yordam beradi va kelajakdagi kasbini to'g'ri tanlashga undaydi.

O'quv jarayonlarida foydalaniladigan o'yinlarni o'qituvchi tomonidan o'quvchilarning aqliy faoliyatini maqsadli boshqarish vositasi, shuningdek, uning ishtirokchilariga ularning aqliy faoliyatini mustaqil ravishda tartibga solish imkoniyatini yarata oladigan vositachi bo'lib xizmat qyadi.

A.A. Derkach va S.F. Shcherbak o'yin uslubining samaradorligini o'yinni turli xil ish shakllari bilan tashkil qilishda deb biladi. Bu o'zgaruvchan o'quv shakli jarayonini vujudga keltiradi va chet tilini o'rgatishda muhim ahamiyatga kasb etadi. Demak, o'yinlardan sinfda individual, juftlik, guruh va jamoaviy ish shakllarida qo'llash mumkin. Ushbu fakt o'yinning o'qish vaqtini tejash nuqtai nazaridan qanchalik samarali ekanligini ko'rsatadi.

Ushbu o'qitish usulidan foydalanishning yana bir afzalligi - o'yinlarning ko'p qirraliligi: ulardan har qanday toifadagi talabalar ishtirokida chet tilini o'qitishning istalgan bosqichida foydalanish mumkinligidadir. Shu bilan birga, o'quvchilarning til qobiliyatlarini, ularning yoshga bog'liq o'zgarishlarini, shuningdek ta'limning har bir bosqichiga xos xususiyatlarini hisobga olish muhimdir.

O'yin muammosi falsafa, psixologiya, pedagogika va metodika kabi ko'plab bilim sohalarida o'rganib chiqilgan. O'yin D.B. Elkonin, V.V. Petrusinskiy, M.F. Sahifa onin, N.P. Anikeeva, S.T. Zanko, O.S. Anisimov, A.A. Derkach, L.V. Vygotskiy, A.V. Konysheva, va boshqa bir qator taniqli olimlar tomonidan o'rganilgan.



A.V.Konyshevaning so'zlariga ko'ra, o'yin tushunchasi o'qitish amaliyotida alohida e'tibor talab qiladigan jiddiy kategoriya sifatida yangicha talqin etiladi.

Linguodidaktik ensiklopedik lug'atda A.N. Shchukin, "o'yin" va "tarbiyaviy o'yin" tushunchalari ajratib ko'rsatadi. A.N. Shchukin o'yinni inson va hayvonlar hayotiy faoliyati jarayonining turlaridan biri sifatida tavsiflaydi. A.N. Shchukin chet tillarini o'qitish metodikasi nuqtai nazaridan quyidagilarni ta'kidlaydi: "Ta'limiy o'yin - bu til darslarida maxsus uslubda tashkil etilgan vaziyat mashqlari bo'lib uni amalga oshirish davomida iloji boricha haqiqiy nutq faoliyati uchun imkoniyatlar yaratadi".

M.F. Stronin, "O'yin - bu xulq-atvorni, o'z-o'zini boshqarishni rivojlantirib, takomillashtirib boradigan ijtimoiy tajribani tiklash va o'zlashtirishga qaratilgan faoliyat turi".

M.F. Stronin o'quv o'yinlarini ikkita katta guruhga ajratadi: nutq, shu jumladan grammatik, leksik, fonetik va imlo ko'nikmalarini shakllantirishga hissa qo'shadigan va qobiliyatlarni yanada rivojlantirishga yordam beradigan ijodiy o'yinlar.

Shunday qilib, an'anaviy o'qitish usullarining samaradorligi ko'p yillik tajriba bilan isbotlanganiga qaramay, o'qituvchilar ta'limning turli usullarini, shu jumladan o'yinlar orqali o'qitish usullarini o'z ichiga olgan noan'anaviy usullarini amaliyotga tadbiq etib, ta'lim maqsadlariga erishishning eng maqbul yo'llarini izlashda davom etmoqdalar. O'yin bolalarning dunyo bilan o'zaro aloqasi usuli sifatida azaldan ma'lum va o'z ijobiy natijalarini berib kelmoqda. Ta'lim jarayonining bir qismi sifatida o'yinlardan foydalanish an'anaviy metodlardan farq qiladi. Chunki u o'quv jarayonida zarur psixologik va emotsional fonni yaratadi. Shubhasiz, haqiqat shundaki, o'yin an'anaviy o'qitish usullarini to'liq o'rnini bosa olmaydi, lekin ularni to'ldiradi, an'anaviy usullar uddalay olmaydigan joylarda yuqori natijalarga erishishga imkon beradi. O'qituvchi odatdagi vazifalarni o'yinlar bilan qayerda almashtirishi va bu ta'lim jarayoniga qanday foyda keltirishini aniq bilishi kerak. O'yin uslubining shubhasiz afzalligi shundaki, o'quvchilarning mavzuga bo'lgan qiziqishi ortadi, o'rganish motivatsiyasi va ularning bilish faoliyati rivojlanadi. Bularning barchasi



o'quvchilarga tabiiy ravishda yangi bilimlarni o'rganishga va yaxshi natijalarini ko'rsatishga imkon beradi.

### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Mirziyoyev SH.M. Erkin va faravon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz.-Toshkent. "O'zbekiston" NMIY,2017.
2. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz.- Toshkent. "O'zbekiston" NMIY,2017.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi tog'risida" gi PQ-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y.
4. Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar.
5. Jalolov J. Chet tilini o`qitish metodikasi.- Toshkent. "O`qituvchi nashriyoti" 1996 y.
6. Saydaliev S. Chet til o`rgatish metodikasidan ocherklar. -Namangan.- 2004.
7. Saydaliev S. Chet til o`rgatish metodikasidan ma`ruza matnlari. -Namangan 2002.
8. Qodirova F. R Pedagogik ta`lim.-Toshkent 2002, N2.

